2.4. Uhud Savaşı

Bedir yenilgisi Mekkeli müşrikleri derinden etkilemiş, Müslümanlara karşı öfkelerini artırmıştı. Müşrikler Bedir yenilgisinin intikamını almak ve Araplar arasında kaybolan itibarlarını yeniden kazanmak için büyük bir ordu hazırlığına giriştiler. Babası, amcası ve oğlu öldürülen Ebu Süfyan'ın karısı Hind, bu yeni savaş hazırlığında başrolü oynuyordu.

Medine'deki Yahudiler de Benî Kaynuka kabilesinin Medine'den çıka-

23. Vakidi, Kitabü'l Magazi, C 1, s. 103.

rılmasına kızmışlar, Hz. Peygamberden intikam almak istiyorlardı. Bu amaçla Yahudiler müşrikleri Müslümanlara karşı kışkırttılar. Yahudiler, eğer Müşrikler Medineli Müslümanlara saldırırlarsa onlara yardımcı olacaklarını bildirdiler. Yahudilerin de desteğini alan Mekkeli Müşrikler, Mekke dışındaki Arap kabilelerinin de katılımıyla 3000 kişilik bir askerî kuvvet hazırladılar. Bu kuvvette 700 zırhlı, 200 atlı süvari, 3000 deve vardı.

Sevgili Peygamberimizin Mekke'deki amcası Abbas, bir mektupla Kureyş'in savaş hazırlıklarını Peygamberimize bildirdi. Düşman büyük bir ordu hazırlamıştı ve Medine'ye doğru ilerliyordu. Bunun üzerine Allahın Son Elçisi Hz Muhammed (s.a.v) ashabıyla durum değerlendirmesi yaptı. Resulullah düşmanı şehrin dışında karşılamayıp şehri içerden savunmak görüşündeydi. Fakat özellikle Bedir Savaşı'na katılamayan ve savaşmak isteyen gençler, düşmanın dışarıda karşılanmasından yana idiler.

Sevgili Peygamberimiz ashabı ile istişare ettikten sonra düşmanla şehrin dışında savaşmak üzere yola çıktı. Medine münafıklarının lideri Abdullah b. Übeyb b. Selül, şehrin içinde kalınarak savunma savaşının yapılması fikrinin kabul edilmediğini bahane ederek 300 kişilik kuvvetini geri çekti. Gayesi savaşmak değil Müslümanları düşman karşısında güçsüz bırakmaktı. Böylece Müslüman ordusunun mevcudu 1000'den 700'e düşmüş oldu.

İslam ordusunun, düşman kuvvetine karşı koyabilmesi için Uhut Dağı ile Ayneyn Tepesi arasındaki geçidi iyi tutması gerekiyordu. Bu yüzden Peygamberimiz düşmanın dağın etrafını dolaşarak saldırıda bulunmasını önlemek için Abdullah b. Cübeyr komutasındaki elli okçuyu bu geçide yerleştirdi. Onlardan ikinci bir emre kadar buradaki yerlerini kesinlikle terk etmemelerini istedi.

İstişare
Danışma, görüş alış verişinde bulunma, danışan kimseye fikrini söyleyip onu yönlendirme anlamına gelen iştişare kelimesi, İslami literatürde yöneticiler ve özellikle devlet başkanının görev alanlarına giren işler hakkında ilgililere danışıp onların eğilimlerini göz önünde bulundurması anlamına gelmektedir.

Uhud Savaşı'nın yapıldığı bölge ve şehitliğin günümüzdeki görünümü.

Müşrikler karargâhlarını Uhud Dağı'nın Medine'ye bakan eteklerinde kurmuştu. Düşmanın düşüncesi savaşı kazandıktan sonra şehri yağmalamaktı. Bunun için Medine'nin yakınında Uhud Dağı civarı savaş sahası olarak seçilmişti. Resulullah da Uhud Dağı'na ulaştı. Müslüman ordusu arkasını dağa vererek düşmana karşı saf tuttu.

3 Şevval 625 yılında savaş teke tek vuruşmalarla başladı. Sonra iki ordunun karşılaşmasıyla savaş bütün hızıyla devam etti. Resulullah'ın almış olduğu askerî tedbirler ve uygulamış olduğu planlar sayesinde Müslümanlar savaşı üstün bir şekilde götürüyorlardı.

Rahmet Peygamberi Efendimizin amcası Hz. Hamza olmak üzere bütün Müslümanlar kahramanca çarpışıyorlardı. Müşrikler bir müddet sonra bozguna uğradı. Bununla beraber henüz kesin netice alınmış değildi.

Savaşta Müslümanların galip olduğunu gören geçitteki Müslüman okçular, Resulullah'ın kesin emrini unutarak yerlerini terk ettiler. Gaflete düşen Müslümanlar ganimet toplamaya koyulmuşlardı. Böyle bir ânı gözetlemekte olan 200 kişilik düşman süvari birliğinin komutanı Halid b. Velid az sayıdaki Müslüman okçunun kaldığı geçidi rahatça ele geçirerek İslam ordusunu arkadan kuşattı.

Bunu gören müşrikler geri döndüler ve yeniden hızlı bir saldırıya giriştiler. Böylece iki ateş arasında kalan Müslümanlar, üstünlüğü sağlamışken dünyalık telaşıyla savaş ganimeti almaya kapılmaları ve Hz. Peygamber'in emrini unutmaları yüzünden zor duruma düştüler.

Savaşın bu safhasında Peygamberimizin amcası Hz. Hamza; Mekke lideri Ebu Süfyan'ın karısı Hind'in kölesi Vahşi tarafından mızrakla vurularak şehit edildi. Resulullah'ın I. Akabe biatından sonra Medine'ye İslam'ı öğretmek için gönderdiği Mus'ab b. Umeyr de bu esnada şehit düşenler arasındaydı.

Mus'ab b. Umeyr, Peygamberimize benzediği için onu şehit eden müşrik Resulullah'ı öldürdüm diye bağırıyordu. Bu durum Müslümanların daha da dağılmasına sebep oldu. Ancak kısa bir zaman sonra Müslümanlar Resulullah'ın sağ olduğunu öğrendiler. Uhud Dağı'nın eteklerinde bulunan Resulullah'ın çevresi büyük çarpışmaya sahne oldu. Müşrikler Resulullah'ı öldürmek için hücum ettikçe Müslümanlar onun çevresinde giderek çoğalmışlar ve çetin bir savunma hattı kurmuşlardı. Müşrikler bu hattı aşamayacaklarını anlayınca geriye çekilmek durumunda kaldılar ve böylece savaş üçüncü safhada denk bir duruma geldi. Bu savaşta Resulullah 'ın dişi kırıldı, yanağı yaralandı.

YORUMLAYALIM

"Kuşların cesetlerimizi didikleyip parçalamaya başladığını görseniz bile görev yerlerinizi terk etmeyin." *(İbn Hişam, Siret-i Nebi, C 2, s. 65.)*

Peygamberimizin bu uyarısını Uhud Savaşı'nın akışını etkilemesi ve savaşın sonuçları açısından ve günümüzde sözünde durma erdeminin insanın hayatına kattığı değer açısından yorumlayınız.

Peygamberimiz ordusunu Uhut Dağı'nın yamacında güvenli bir yere çekti. Mekkeli müşrikler tekrar Müslümanlara saldırmaya cesaret edemediler ve Mekke'ye dönmek için yola çıktılar. Müslümanlar bu savaşta 70 şehit verdiler. Peygamberimiz şehitleri defnettikten sonra Medine'ye döndü ve ertesi gün sabahleyin Mekkeli müşrikleri takip için 70 kişilik süvari birliği ile Müşriklerin ardından yola çıktı. Hamraül Eset denilen yere kadar müşriklerin ordusunu takip ettiler ve burada birkaç gün kaldılar. Huzaa kabilesinden Mabed el-Huzâî, Resulullah'ı gördükten sonra Ebu Süfyan'a giderek Hz. Muhammed'in (s.a.v) arkadaşlarıyla birlikte savaş için geldiklerini söyledi. Ebu Süfyan yeni bir vuruşmayı göze alamadı ve Mekke'ye döndü. Bu safhada Resulullah'ın cesaretle takibi neticesinde düşman korkutulmuş ve üstünlük tekrar Müslümanlara geçmişti.

Uhud Savaşı ile ilgili Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur:

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَاَنْتُمُ الْاَعْلَوْنَ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِن۪ينَ ﴿١٣٩﴾

"**Gevşemeyin, üzülmeyin, inanmışsanız, mutlaka siz en üstünsünüzdür. Eğer siz (Uhut'ta) bir yara aldıysanız, şüphesiz o topluluk da (müşrikler de Bedir'de) benzer bir yara almıştı. İşte günleri insanlar arasında böyle döndürür dururuz. Allah, sizden iman edenleri ayırt etmek, sizden şahitler edinmek için böyle yapar. Allah, zalimleri sevmez.**"[24]

Müslümanların Uhud Savaşı'nda zor durumda kalması Yahudilerde sevinç uyandırırken, bazı Arap kabileleri de başkaldırdılar. Başkaldıran Arap kabileleri üzerine Peygamberimiz seriyye birlikleri gönderdi.

Uhud Savaşı'nın yapıldığı bölgenin panoramik krokisi.

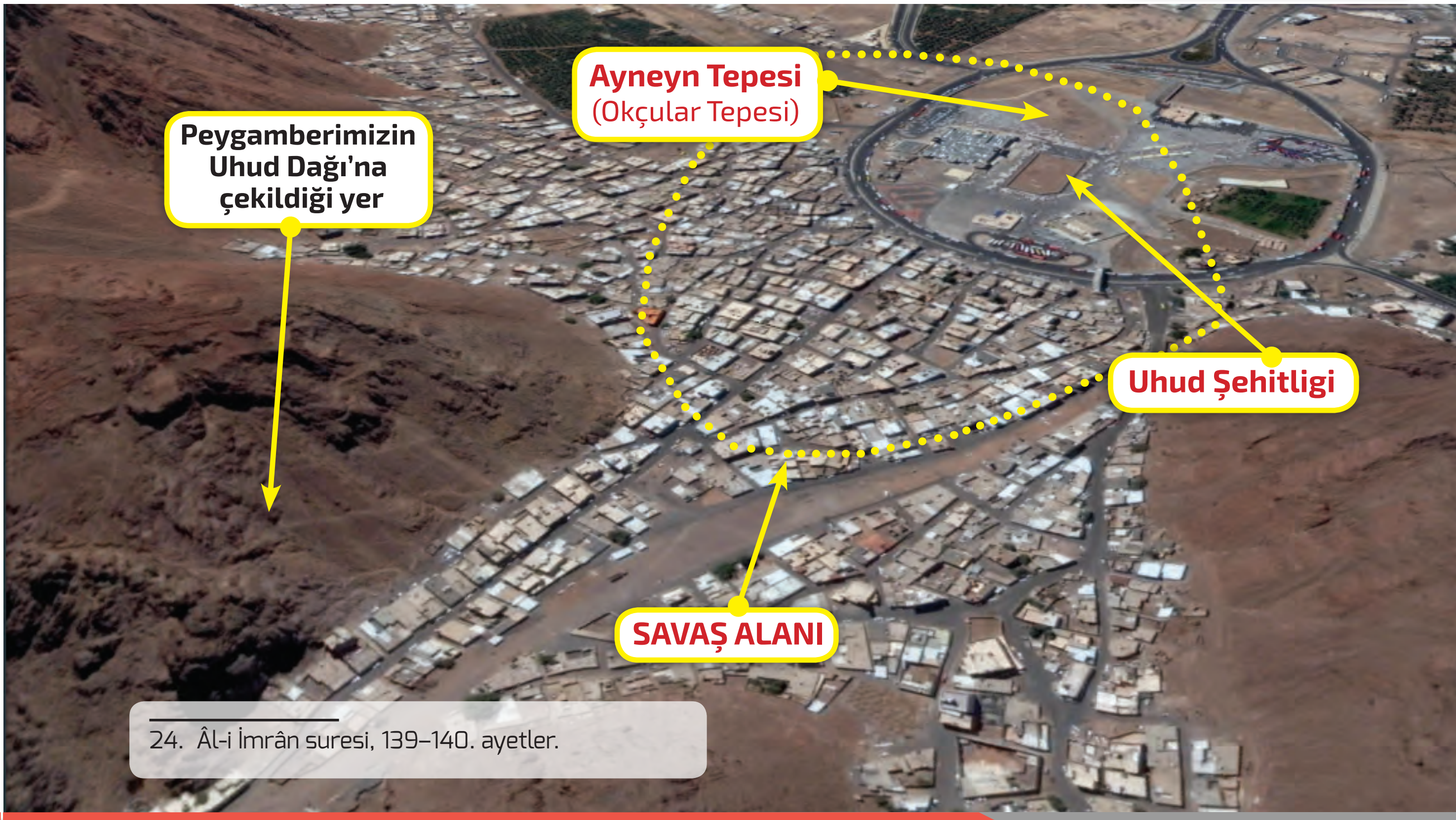

24. Âl-i İmrân suresi, 139–140. ayetler.

Mekkeli Müşrikler Uhud Savaşı'nda kendilerini başarılı saydılar. Ama Müslümanların güçlerini kıramamak onların moralini bozdu. Her şeye rağmen Müslümanlar Medine'deki birlik ve beraberliklerini korudular.

Uhud Savaşı'ndan sonra Medine'deki Benî Nadîr kabilesi Hz. Peygambere suikast planlamıştı. Peygamberimize vahiyle bilgi verilmesi üzerine bu tehlikeyi atlattı. Bu olay üzerine Benî Nadîr kabilesi Medine'den çıkarıldı.

25. İbn Sa'd, Kitabü't-Tabakat, C 2, s. 55.